

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen **Cevaplar** Silsilesi)

Soru-Cevap

Sünnetin Kur'an'ı Neshetmesi Meselesi

Ebu Malik Hamduni'ye

Soru:

Emirimiz; Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuhu; Allah sizi korusun ve amelinizi mübarek kılsın.

Sorum şudur: Müçtehitler veya usulcüler arasında sünnetin Kur'an'ı neshetmesi meselesinde bir ihtilaf var mıdır? Şafii'nin, zina eden erkek veya kadının recmedilmesinin evliler (muhsanlar) hakkındaki celde (yüz değnek) cezasını neshettiği meselesindeki görüşü nedir? Ve onların delilleri nelerdir?

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Sorunuzun cevabı Şahsiyet Kitabı'nda -Üçüncü Bölüm- Kur'an'ın neshi babında ayrıntılı olarak açıklanmıştır ve şimdi size onu aktarıyorum:

[Kur'an'ın Kur'an ile neshedilmesi kendisini öğrenme ve kendisi ile amel etme farzıyetinde ikisinin de eşit oluşundan dolayı caiz olmaktadır. Çünkü nesheden ve neshedilenin her ikisi de, lafız ve mana olarak vahiyle gelmiştir. Dolayısıyla Kur'an'ın, Kur'an ile neshi caiz olmaktadır. Buna örnek şunlardır:

-Bir yıl iddet bekleme süresinin, dört ay on gün bekleme süresi ile neshedilmesi,

-Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile özel görüşmeden önce sadaka verme hükmünün şu ayet ile neshedilmesi:

عَاشَفَقْتُمْ أَنْ تُفَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ نَجْوَيْكُمْ صَدَقَاتٍ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاطِيعُوا
اللَّهِ وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ **“Başbaşa konuşmanızdan önce sadakalar vermekten çekindiniz mi? Bunu yapmadığınıza ve Allah da sizi affettiğine göre artık namazı kılın, zekâtı verin, Allah’a ve Rasulüne itaat edin. Allah, bütün yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”** [Mücadele 13]

-Cihatta bir Müslümanın on kâfire karşı sebat göstermesi hükmünün ayette geçen, bir Müslümanın iki kâfire karşı sebat göstermesi hükmü ile neshedilmesi:

الَّذِينَ خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ مِائَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا
أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ **“Şimdi ise Allah yükünüzü hafifletti ve sizde muhakkak bir zaaf olduğunu bildi. Eğer içinde sabırlı yüz kişi olursa iki yüz kişiye galip gelirler. Eğer içinde (sabırlı) bin kişi olursa Allah'ın**

izniyle iki bin kişiye galip gelirler. Allah, sabredenlerle beraberdir.” [Enfal 66]

Bütün bunlar, Kur'an'da neshin vuku bulduğuna dair delillerdir. Şeriatta vuku bulmak, şer'an caiz oluşuna dair en iyi delildir.

Şöyle denilmez: “Nesh, hükmün iptal edilmesidir. Bu ise Kur'an hakkında caiz değildir. Çünkü Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur: لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ **“Ona önünden de arkasından/sonrasından da batıl gelmez.”** [Fussilet 12] Dolayısıyla Kur'an'ın bir kısmı neshedilseydi ona batıl oluşun yolu açılmış olurdu.” Böyle denilmez. Çünkü Kur'an'ın tamamının iptal edilmesi caiz/mümkün olmaz. Dolayısıyla Kur'an'ın tamamının neshedilmesi de doğru olmaz. Fakat bazı hükümlerinin neshedilmesi ise caiz olur. Yani bu Kitap'tan önce onu iptal eden bir Kitap gelmedi, ondan sonra da onu iptal eden bir Kitap gelmeyecek. Dolayısıyla Kur'an'ın tamamı neshedilmez, sadece bazı hükümleri neshedilir. Ayrıca tilavetin neshedilmesi ile ayetin iptal edilmesi caiz değildir. Fakat ayetin getirdiği bazı hükümleri izale ederek yani neshederek iptal etmek ise bilfiil vuku sabit olduğu gibi caizdir. Ayrıca Fussilet Suresi 12. ayeti, “ona iptal gelmez” demiyor. Sadece [لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ] **“batıl gelmez”** diyor. “İptal” ile “batıl” arasında fark vardır. Zira “iptal”, hükmün neshedilmesidir. “Batıl” ise hakkın zıddı olandır. Dolayısıyla Kur'an, Kur'an ile neshedilir. Bunda şüphe yoktur. Kur'an'ın Sünnet ile neshine gelince bu caiz olmaz, vuku da bulmamıştır.

Kur'an'ın Sünnet ile neshine gelince bu caiz olmaz, vuku da bulmamıştır. Caiz olmayışı, Allahu Teâlâ'nın şu sözünden dolayıdır: وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ لِلنَّاسِ مَا نُزِّلَ إِلَيْهِمْ **“Sana, insanlara indirileni beyan edesin diye bu zikri indirdik.”** [Nahl 44] Böylece Nebi'yi, mübeyyen/beyan eden olarak vasıflandırmıştır. Nâsîh/nesheden ise hükmü kaldırandır, mübeyyen değil. Yani hükmü kaldırmak açıklamak değildir. Bir başka ayette Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur: مَا تَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلَهَا **“Biz bir ayetin hükmünü yürürlükten kaldırır veya onu unutturursak mutlaka daha iyisini ve benzerini getiririz.”** [Bakara 106] Bu söz, delalet ediyor ki hayırlı olanı ve benzerini getiren -zaminin kendisine dönmesinden dolayı- Allahu Teâlâ'dır. Böylece nesheden ancak Kur'an olur. Bunun için Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur: أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ **“Bilmez misin ki Allah her şeye kadirdir.”** [Bakara 106] Böylece, hayırlı olanı ve benzerini getirenin, kâmil kudret sahibi olan olduğuna işaret etmiştir. Dolayısıyla Kur'an'ın Sünnet ile neshi olmaz. Çünkü Sünnet'i getiren Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'dir. Her ne kadar Sünnet, Allahu Teâlâ'nın [إِنْ *] **“O, kendi hevasından bir söz söylemez. O, kendisine bildirilen vahiyden başkası değildir.”** [Necm 3-4] sözüyle belirtildiğine göre, Kur'an gibi vahiyle meydana gelmişse de ancak mana olarak vahiyle meydana gelmiştir, tilavet olunan değildir. Zira biz onun tilaveti ile ibadet etmiyoruz. Kur'an ise mana ve lafız olarak vahiyle meydana gelmiştir, tilavet olunandır, biz onun tilaveti ile ibadet ediyoruz. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur: وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ **“Bir ayetin yerine başka bir ayet getirdiğimizde...”** [Nahl 101] Allahu Teâlâ, bu sözü ile ayetin Sünnet ile değil ancak ayetle değiştirildiğini bildirmektedir. Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur: قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَنْتَ بَافِرٌ بِغَيْرِ هَذَا أَوْ بَدَّلَهُ أَفَلَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ **“Bize kavuşmayı**

ummayanlar ya bunlardan başka bir Kur'an getir ya da bunu değiştir, dediler. De ki: Onu kendiliğimden değiştirmem benim için olacak bir şey değildir. Ben bana vahyolunandan başkasına uymam.” [Yunus 15] Bu ayet de Kur'an'ın, başkası ile nesh olunmadığına delildir. Buna ayet bir ayetle değiştirildiğinde müşriklerin [إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ] ” [Sen ancak bir iftira edensin.” [Nahl 101] demeleri de delalet etmektedir. Zira Allahu Teâlâ onların vehimlerini şu sözü ile ortadan kaldırmıştır: **“De ki: Onu Mukaddes Ruh (Cebrail) Rabbin katından hak ile indirdi.”** [Nahl 102] Bu da delalet ediyor ki değiştirme ancak Mukaddes Ruh'un indirdiği ile yani Kur'an ile olur. Çünkü Kur'an'ı Cebrail Aleyhi's Selam indirmiştir. Zira Allahu Teâlâ şöyle buyurmuştur: **“Onu Ruhu'l Emin (Cebrail)... indirmiştir.”** [Şuara 193] Kısacası her ne kadar Kur'an da Sünnet de vahiy ile gelmiş olsa da Sünnet, Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e nispet edilir. Zira [قال رسول الله] **“Rasulullah dedi ki”** denilir. Kudsî hadis haricinde [قال الله] **“Allah dedi ki”** denilmez. Dolayısıyla Sünnet, Allahu Teâlâ'ya nispet edilmez. Sünnet mana olarak Allahu Teâlâ'dan gelmiştir. Kur'an, lafız ve mana olarak Allahu Teâlâ'dan gelmiştir. Sünnet ile tilavet bakımından ibadet edilmez. Kur'an ile tilavet bakımından ibadet edilir. Bütün bunlar Kur'an'ı Sünnet ile neshettirmez. Ayrıca neshe ait iki ayetin nassı/metni, ayeti neshedenin ayet olduğuna delalet etmektedir. Birincisi şöyledir: **“Biz bir ayeti nesheder veya unutturursak mutlaka daha iyisini veya benzerini getiririz.”** [Bakara 106] Bundan neshedenin ayet olduğu anlaşılır. Çünkü hayırlı ve benzeri olmak ancak ayetlerde olur, hadislerde olmaz. İkinci ayetin metni de şöyledir: **“Biz bir ayetin yerine başka bir ayet getirdiğimizde...”** [Nahl 101] Bu da belirtmektedir ki tebdil, bir ayetin yerine başka bir ayet koymakla hasıl olmaktadır. Bu nesheden kesinlikle ayet olmalı demektir. Dolayısıyla Kur'an ancak Kur'an'la nesh olunur. Bütün bunlar, Kur'an'ın -ister mütevatir olsun ister ahad haber olsun Sünnet ile nesh olunmadığına delalet etmektedir

Kur'an'ın Sünnet ile neshinin vuku bulmaması ile ilgili olarak Sünnet'ten elde edilen hükümlerden bir hükmün Kur'an hükümlerinden bir hüküm için neshedici olduğu ileri sürülmemiştir. Sünnet ile nesh olunduğu iddia edilen hükümlere gelince; onların bir kısmı Kur'an ile nesh olunmuştur. Bir kısmı ise nesh değil, tahsistir. Bunlara örnek şunlardır: Vasiyet hükmü: Allahu Teâlâ şöyle demiştir: **“Birinize ölüm geldiğinde eğer bir hayır/mal bırakacaksa ana-babaya, yakın akrabaya uygun bir biçimde vasiyet etmek, muttakiler üzerine bir borçtur.”** [Bakara 180] “Bu ayet Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in şu sözü ile neshedildi: [لَا وَصِيَّةَ لِّوَارِثٍ] **“Varis için (miras alana) vasiyet yoktur.** [Ahmed rivayet etti]” demişlerdir. Buna cevap şöyledir: Bu ayet Sünnet ile değil miras ayeti ile nesh olunmuştur. Şöyle ki: **“Allah size çocuklarınız konusunda şöyle emreder.”** [Nisâ 11] Zina edene sopa vurulması hükmü: Dediler ki: [الرَّانِيَةُ وَالرَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِنْهُمَا مِائَةَ جَلْدَةٍ] **“Zina eden kadın ve erkeğe her birine yüz sopa vurun.”** [Nur 2] Bu ayette geçen zina edene sopa vurma hükmü, Sünnet ile sabit olan recm hükmü ile nesh olmuştur. Buna cevap olarak de deriz ki sopa vurmak nesh olmamıştır, bilakis bakidir. Sadece sopa vurmak, bekâr olana tahsis edilmiştir, recm ise evlilik geçirmiş olana tahsis edilmiştir. Dolayısıyla bu tahsistir, nesh değildir. Kur'an'ın Sünnet

ile tahsisı ise caizdir. Çünkü tahsis “beyandır”. Ona nesh demek tam uygun düşmemektedir. Zira tahsis, Allahu Teâlâ’nın [لَشَيْئٍ] “**beyan etmen için**” sözünün kapsamına girmektedir. Nesh ise böyle değildir. Zira o beyan değil, hüküm kaldırmaktır. Ayrıca bu iki hadis yani [لَا وَصِيَّةَ لِّوَارِثٍ] “**Varis için vasiyet yoktur.**” hadisi ve recm hadisi ahad haberlerdir. Kur’an’ın Sünnet ile neshedilmesi tartışma konusu yapılsa bile Kur’an’ın ahad haber ile neshedilmesi caiz olmaz. Çünkü Kur’an’ın, sübutu katidir, ahad haberin ise sübutu zannidir. Kati olan, zanni olan ile nesh olunmaz. Çünkü nesh iptal etmektir. Dolayısıyla kesin olarak sabit olan hüküm, zanni olarak sabit olan hüküm ile ortadan kaldırılamaz. Bu da Kur’an’ın Sünnet ile neshedilmesinin vuku bulduğuna dair getirilen örneklerin doğru olmadığını teyit etmektedir. Kur’an’ın Sünnet ile neshedilmesi kesin olarak vuku bulmadığına göre, vuku bulmamak tek başına, caiz olmamaya delalet için yeterlidir. Çünkü kastedilen, aklen caiz oluş değil, bilakis şeriata göre caiz oluştur. Aynı şekilde Kur’an; Sahabe icması ve kıyasla da nesh olunmaz. Çünkü onlardan her ikisi de Rasulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in zamanından sonra meydana gelmiştir. Sahabe RadıyAllahu Anhum Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’den sonra neshin yasak oluşu üzerinde icma etmişlerdir. Bunda kesinlikle bir ihtilaf yoktur.]

Buradan sorunuzun her iki kısmının cevabı da açıkça anlaşıyor:

1- Kur’an sünnetle neshedilmez.. Buna cevaz verenlerin görüşü doğru değildir.

2- Zina eden kadın ve zina eden erkeğe celde (yüz değnek) ayeti, evli olmayan kadın ve erkekler için geçerlidir... Bu, Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in zina eden erkek ve kadının recmedilmesine dair hadisiyle ilgilidir.. Kur’an’ın sünnetle tahsis edilmesi, bununla ilgili delillerin bulunmasından dolayı uygulanmaktadır.

Bu kadarı yeterlidir; en iyi bilen ve hüküm veren Allah’tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 24 Rabi’ul Âhir 1448

M. 06/10/2026

Cevaba, Emir’in (Allah onu korusun) web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<https://www.facebook.com/AtaAboAlrashtah/posts/122154622377129051>